

Po teh besedah je začelo po dvorani kar grometi! „Kaj pa potem hočete z nami? Zakaj ste prišli k nam? Mi vas ne rabimo, pustite nas pri miru!“, taki in enaki klici so doneli po dvorani. Neki kmet se vzdigne in zakliče: „Mi dohtarske druhali ne maramo, mi spoštujemo ‚Štajerca‘, on je naš list, živel ‚Štajerc‘!“ Na te besede je nastalo nepopisljivo navdušenje v dvorani. Vsi navzoči kmetje so začeli ploskati z rokami, „Živel ‚Štajerc‘, Proč z dohtarji“, se je klicalo od vseh strani. Prireditelji shoda so strme gledali za „Štajerca“ navdušene zborovalce in imeli dolge — sladke obraze. Konečno se je prebrala resolucija in pustilo se je glasovati glede nje. Oh, to ti je bil grozni polom! Od vseh zborovalcev se je vzdignilo samo reči in piši: o s e m r o k! Mi drugi zborovalci smo se na ves glas smejali! Nato je kmet Predikaka predlagal, naj se deluje na to, da bode Bratuša kmalu izpuščen, ker zares ni bil nikdar pri zdravi pameti. Brumen mu odgovori, da ne ve, ako ima Bratuša v Mariboru zastopnika, on (Brumen) da ni njegov zastopnik. Ko to zasliši neki kmet, zakliče Brumenu: „Ako bi bili vi njegov zastopnik, potem bi blo tak en dr...!“ Drugi mu zakliče: „Ako bi imel Bratuša štiri tavžent v šparkasi, tedaj bi že dobil on kakega dohtarja, da bi mu pomagal! Sedaj pa hočejo njegovo neslogo dohtarji porabiti v hujskarijo!“ — (Nato Živjoklici od vseh strani!) In tako so se oglašali en za drugim, tudi učitelj Klemenčič je hotel rešiti slovenščino in skoraj bi jo bil skupil! Naš župnik je bral samo resolucijo, pa še pri tej je dejal, da jo bere v imenu Brumena, potem pa ni črhnil niti besedice ne. Bolj natančnega poročila tega shoda ti nikakor ne morem poslati, samo to še pripomnim, da, ko so enkrat kmetje slišali govor Brumena, so bili tako ogorčeni, da ž njimi ni bilo ničesar več opraviti. Shod političnega društva „Pozor“ ni mogel bolj temeljito — p o g o r e t i, kakor tokrat. Tega si nikdar, tudi v sanjah ne bi bil mislil, kako navdušeni so ti kmetje za na-

predek. Vse, mlado in staro jim je nasprotovalo in ne vem, če ne bi bilo prišlo do skrajnosti, ako ne bi bil „Pozor“ pobral svojih šil in kopit in odišel. Ko je odišel, bili smo še en čas veseli, a meni je poskakovalo od radosti srce, da se je naša Ptujška Gora in njena okolica tako vrolo pri tem shodu obnesla in kar javno in odločno odklonila vsiljeno njej nespametno hujskarijo.

Ljudstvo, bivajoče okrog Ptujške Gore pozna gotovo najbolje celo zadevo Bratuša, ptujski doktor Brumen pa gotovo najbolj, kar se je pisalo po časopisu o tej stvari. Blatili so se sodniki, češ, da so kot Nemci povzročili obsodbo Bratuša (a sodniki bili so večinoma Slovenci), blatili so se zdravniki, češ, da niso zabranili obsodbe, blati se preiskovalni sodnik, češ, da ni razumel prič in obtožencev, blati se časopisje in med tem tudi seveda najbolj „Štajerc“, ker je priobčilo članke, kateri so se glasili popolnoma tako, kakor se je razvila cela obravnava pred sodnijo in to vse se ponudi na javnem političnem shodu ljudstvu, katero stanuje v bližini obsojenca in ljudstvo javno in odločno zavrne to ponudbo, sprevidevši, da ni družega, kakor — hujskarija, javno in odločno nasprotuje govorniku, kateri mu hoče mnenje nekaternikov vsiliti, to je velikanska blamaža, da še večje svet ni doživel!

In to blamažo ima „Pozor“ na vesti, kateri je s svojimi nazori „na Ptujski Gori zadnjo nedeljo tako temeljito pogorel, da bolje ni mogel“.

To je javna ljudska sodba, rečimo obsodba, a ne vseh tistih, kateri so sodili Bratuša, temveč vseh tistih, ki hočejo sedaj porabiti obsodbo človeka, kateri je vsled lastne svoje duševne zmote zločin obstal, v politično agitacijo!

Kako pošteno nastopajo nekaterniki pokaže to le dejstvo: Najprvič so dolžili sodnike, da so ti krivi Bratuševe obsodbe, seveda ker so mislili, da so Nemci, ko so zvedeli, da so bili sodniki večinoma Slovenci, začeli so dolžiti ptujška dva zdravnika, češ,

po gozdih, a da se nikakor ni upala v domačo hišo, toraj pred očeta in mater. Iz majšbergskega okraja je prišla v različne druge kraje, toda nikjer seveda ni mogla dolgo obstati, ker ni imela družbinske knjižice. Konečno je prišla, kakor sama pripoveduje, v celjski okraj in od tod na Kranjsko, kjer jo je prišla žandarmerija. Deklica je tudi pripovedovala, od koder je kri na njeni obleki, katero so našli žandarji v hiši njenega očeta, namreč: od svinje, katero so klali na zaboju (kišti) in od katere je tekla kri skozi špranje v zaboj (kišto).

Kar se tiče zaslišanja očeta te deklice, toraj obsojenega Franca Bratuša, to zaslišanje ni imelo radi tega pravega uspeha, ker je Bratuša v zaporu v Mariboru zvedel od različnih strani, da njegova hčerka, zaradi katere je bil obsojen, živi. Seveda je sedaj trdil tudi on, da svoje hčerke ni umoril. Povprašan, zakaj je poprej obstal, da jo je umoril, rekel je, da radi sumničenja. Rekel je: »Ker je itak vse govorilo proti meni in ker sem mislil, da je boljše, da trpim na tem svetu, kakor pa na drugem.«

V septembru tega leta, ko se je z veliko natančnostjo ogle stvar od sodnije preiskala in preiskava končala, postavili so Johano Bratuša pred obsojenega Franca Bratuša in oče in hčer sta se zares spoznala.

K smrti obsojen in zopet oproščen.

(Dogodba iz Spodnjega Štajerskega.)
(Konec.)

Sodišče v Novem Mestu je toraj vprašalo občino v Majšpergu, je-li res, da spada v to občino neka Johana Bratuša, katera se je omenjenemu sodišču radi tatvine izročila. Občina Majšperg je odgovorila na to vprašanje, da je bila tam sicer svoj čas rojena deklica z enakim imenom, da pa je bila ta deklica, kakor je pokazala obravnava v Mariboru, od njenega lastnega očeta umorjena. Na to je sodnija še enkrat povpraševala Johano Bratuša, od koder je in dokazalo se je brezdvombno, da je ona zares hči Franca Bratuša. Poslali so vse izpovedbe Johane Bratuša v Maribor in tam se je pričela nova obravnava. Johana Bratuša sama je bila pripeljana v Maribor in tam jo je več prič iz njenega domačega kraja spoznalo kot ravno isto deklico, radi katere je bil Franc Bratuša obsojen k smrti.

V Mariboru je izpovedala deklica, da se je, ko je prišla v Majšperg po svoje družbinske knjižice, v tej okolici klatila

da nista poznala svinjskih kosti od človeških. Ko se je dokazalo, da zdravnika dotičnih kosti nista spomnala kot človeških, začeli so dolžiti porotnike, potem preiskovalnega sodnika, in sedaj čuj in vedi svet, sedaj je celo kriv obsodbe ubogi žandarm Šeško, češ on je kot „nemčur“ najšel „morilca in ljudožrca!“ Fej, taki nazori, fej, tako pisarjenje!

Toda nikakor nočemo cele zadeve razmotrivati nadalje mi, nikakor je nočemo dalje soditi, ker o celi stvari je javno in glasno izreklo svojo sodbo dovolj odločno ljudstvo samo in to zadnjo nedeljo pri zborovanju na Ptujski Gori.

Klerikalne laži o brezobrestnih posojilih.

Celjska žaba, po imenu „Domovina“, toraj list celjskih prvakov, saj vemo, kaki prijatelji kmeta so slovenski dohtarji vobče, posebno pa celjski, piše v svoji številki z dne 9. oktobra, prežvekovaje grozne laži mariborskih klerikalnih lističev, sledeče:

»Državni poslanec Žičkar je od vlade dosegel za uboge Haložane podpore 40.000 K, da bi si popravili upostošene vinograde. Ptujski župan in znani sovražnik slovenskega kmeta Ornig je pa v zvezi z drugimi nasprotniki slovenskega kmeta dosegel, da so polovico te podpore dobili bogati ptujski nemaški meščani in so toraj bili haloški vinogradniki vsled tega za 20.000 kron državne podpore opeharjeni. Vse to je državni poslanec dr. M. Ploj na zadnjem shodu v Št. Lenartu pri Ormožu natančno razložil. Nemci pa se vsled odkritja te lumparije hudo jezijo in kar sikajo od jeze, kakor vsak ničvrednež, če se njegova ničvrednost ljudem pojasni. Haloški kmetje so seveda zelo potrti in se čudijo, kako je avstrijska vlada mogla pripustiti to sramotno prikrajsanje revnih kmetov v prid bogatih nemških hujškačev. Tu zopet vidite, kakšni prijatelji ljudstva so naši nemčurji.«

Kako hinavsko, lažnjivo in na podli način zavito je to poročilo, hočemo danes na podlagi števil, povzetih iz poročila deželnega zbora, kmetom pokazati, tako, da bodejo zopet videli, kako nesramno obrekujejo, kako se hlinijo ljudstvu klerikalni dopisunčki klerikalnih cunj!

Sodba porotnega sodišča z dne 11. junija 1901. leta se je proglasila toraj kot neveljavna in zopet povzeto kazensko postopanje proti Francu Bratuša in njegovi ženi Mariji se je sled sklepa sodnijskega senata vstavilo.

Marija Bratuša, žena obsojenca se je takoj proglasila kot rosta in se je iz zapora izpustila. Izročila se je svojemu obsojenemu uradu in ta je poskrbel, da se je odpeljala v kliniko v Gradec, kjer jo bodejo na očeh operirali, ker je postala v rano, v katerem je morala bivati v ječi, bolana na očeh.

Franc Bratuša je ostal v preiskovalnem zaporu zaradi zločinstva obrekovanja, ker je podolžil svojo ženo, da mu je pomagala pri umoru.

Hčerka Johana Bratuša pride zopet pred sodišče v Novem mestu, ker se bode pred tem sodiščem vršila proti njej obravnavo radi zločinstva tatvine.

Kako to, da sta Franc Bratuša in njegova žena obstala zločinstvo umora, to je še sedaj celemu svetu uganka in bode tudi uganka ostala. Najbrž sta obstala zločin radi tega, ker je oborožilo vse proti njima in ker nista popolnoma pri zdravi pameti.

Franc Bratuša bode moral po dostani kazni zamenjati najbrž kaznilnico z — norišnico.

Tu-le imate vsa od države in dežele dovoljena in deloma že izplačana brezobrestna posojila:

v letu	se je dovolilo kron	izplačalo kron
1894	32.600.—	14.590.—
1895	20.000.—	30.590.—
1896	30.000.—	29.545.—
1897	30.000.—	14.125.—
1898	60.000.—	27.770.—
1899	80.000.—	36.815.—
1900	140.000.—	82.677·50
1901	160.000.—	187.137·50
1902	200.000.—	187.852·50
skupaj	752.600.—	611.102·50

Do 31. decembra 1902 od dovoljene svote še ni vzdignjenih 141.497 kron 50 vin.

Za leto 1903 je bilo zopet dovoljenih 200.000 kron. Ako toraj sešteješ vse skupaj, dobiš svoto 952.600 kron.

V vsakem letu pa je dovolila država ravno tako visoko svoto, kakor dežela! Toraj znesejo vsa dovoljena brezobrestna posojila ogromno svoto **1.985.200** kron.

Večina od te svote se je, kakor smo navedli, že razdelila.

Od teh deželnih posojil je dobilo mesto Ptuj samo 10.250 kron in to v letu 1901. Izplačalo se je nazaj že 2742 kron 51 vin.

Kar se tiče državnih podpor, smo že omenili, da je dovolila država vsako leto ravno isto svoto, kakor dežela. Povrh pa se je dovolilo od države samo enkrat in to v letu 1900 tako zvano posojilo iz fonda za sile (Notstandsfond) in sicer 40 tisoč kron posestnikom vinogradov ptujkega okraja. Od teh se je določilo 20 tisoč kron za kmečke vinorejce in 20 tisoč kron za mestne vinorejce tega okraja.

Ravno glede teh 40 tisoč kron se trosi toliko laži od klerikalnih lističev v svet in ravno teh 40 tisoč kron imajo celjska žaba in vsi drugi lističi v mislih. Oglejmo si celo stvar bolj natanko! Ko se je ta svota v državnem zboru za ptujski okraj dovolila, se je sklical v Ptuj shod vseh posestnikov vinogradov.

Ta shod je določil poslati svoje zastopnike na merodajna mesta, da bi ti dosegli, da se vsaj nebi, kakor do tistega časa, vse prošnje, vložene od ptujskih vinogradnikov, kar naravnost in to iz političnih vzrokov — odbile. Izvolili so se na tem shodu trije gospodje, namreč Ornig, Kaiser in Perko in tem se je naročilo, naj bi šli k cesarjevemu namestniku, k deželnemu glavarju in pa k ministerstvu ter tam prosili, da se naj ukrene, da ne bodejo prošnje za podpore toli potrebnih ptujskih prosilcev, kateri imajo veliko vinogradov po Haložah in drugod, iz političnih vzrokov odbite. Tem gospodom se je reklo